

POSTANOWIENIE

Dnia 24 sierpnia 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Józef Iwulski

w sprawie z odwołania T. Spółki z o.o. w K.
od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w Zielonej Górze
z udziałem M.K., T.K., A.K., P.N., D.P., M.P., C.P., P.P., K.R., A.W., W.W.
o ustalenie nieistnienia obowiązku ubezpieczenia społecznego,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 24
sierpnia 2023 r.,
na skutek skargi kasacyjnej organu rentowego od wyroku Sądu Apelacyjnego w
Poznaniu
z dnia 10 lutego 2022 r., sygn. akt III AUa 556/20,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. zasądza od organu rentowego na rzecz odwołującej się spółki tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego kwotę 2.640 (dwa tysiące sześćset czterdzieści) zł z ustawowymi odsetkami za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia zobowiązanemu orzeczenia do dnia zapłaty.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 4 grudnia 2019 r., IV U 1920/17, Sąd Okręgowy w Zielonej Górze zmienił jedenaście decyzji z dnia 24 kwietnia 2017 r. Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, Oddział w Zielonej Górze w ten sposób, że ustalił, iż M.K., T.K., A.K., P.N., D.P., M.P., C.P., P.P., K.R., W.W. i A.W. we wskazanych okresach nie

podlegają obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu jako zleceniobiorcy z tytułu wykonywania usług na rzecz płatnika składek T. Sp. z o.o. w K., a ponadto zasądził od pozwanego na rzecz płatnika kwotę 1.980 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego.

Sąd Apelacyjny-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Poznaniu wyrokiem z dnia 10 lutego 2022 r., III AUa 556/20, oddalił apelację organu rentowego oraz zasądził od organu rentowego na rzecz płatnika kwotę 2.640 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa prawnego w postępowaniu apelacyjnym.

W skardze kasacyjnej od powyższego wyroku pełnomocnik organu rentowego zarzucił naruszenie: 1) art. 6 ust. 1 pkt 5 i art. 12 ust. 1 w związku z art. 13 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (aktualnie jednolity tekst: Dz.U. z 2023 r., poz. 1230 ze zm.; dalej jako ustawa systemowa), 2) art. 8 ust. 1 pkt 6 ustawy systemowej w związku z art. 2 i art. 4 ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (aktualnie jednolity tekst: Dz.U. z 2017 r., poz. 2168 ze zm.), 3) art. 382, art. 391 § 1, art. 316 § 1 i art. 244 § 1 oraz art. 232 w związku art. 233 k.p.c., a także art. 91 ust. 5 i art. 83 ust. 1 i ust. 7 ustawy systemowej.

Przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący uzasadnił oczywistą zasadnością skargi kasacyjnej wynikającą z naruszenia powołanych przepisów.

W ocenie organu rentowego w rozpoznawanej sprawie postępowanie dowodowe nie było uzupełniane przed Sądem Apelacyjnym, jednak Sąd ten wydał rozstrzygnięcie, pomijając część dowodów zgromadzonych w sprawie i dopuszczonych postanowieniem Sądu Okręgowego. W treści uzasadnienia orzeczenia Sądu drugiej instancji nie zawarto oceny zebranych przez organ rentowy w toku postępowania kontrolnego dowodów w postaci zeznań osób świadczących pracę najemną na rzecz płatnika.

W odniesieniu do oczywistego naruszenia przepisów prawa materialnego organ rentowy wywiódł, że wyrok w sposób oczywisty narusza art. 6 ust. 1 pkt 5, art. 12 ust. 1, art. 11 ust. 2 i art. 13 pkt 4 ustawy systemowej w związku art. 2 oraz art. 4 ust. 1 i art. 6 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej przez uznanie, że umowy o świadczenie usług zawarte pomiędzy płatnikiem a zainteresowanymi były wykonywane w ramach działalności gospodarczej zainteresowanych, podczas gdy

podejmowane przez nich czynności wykonywane były w ramach struktur organizacyjnych przedsiębiorstwa płatnika składek, na jego majątku i na jego ryzyko a zainteresowani nie uczestniczyli w istocie w obrocie gospodarczym (brak poszukiwania kontrahentów, brak kosztów działalności, pozostawanie w stałej relacji z jednym podmiotem), a zatem świadczyli jedynie usługi określonego rodzaju w ramach pracy najemnej.

Mając powyższe na uwadze organ rentowy wniosł o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, uchylenie wyroku Sądu Apelacyjnego w Poznaniu i przekazanie sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania lub tego wyroku oraz orzeczenie co do istoty sprawy przez oddalenie odwołań od decyzji dotyczących zainteresowanych.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną pełnomocnik płatnika składek wniosł o wydanie przez Sąd Najwyższy postanowienia odmawiającego przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, a w razie nieuwzględnienia przez Sąd Najwyższy tego wniosku o oddalenie skargi kasacyjnej z uwagi na brak uzasadnionych podstaw oraz w obu przypadkach o zasądzenie od organu rentowego na rzecz odwołującego kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie może zostać przyjęta do rozpoznania. Istotnym elementem skargi kasacyjnej (art. 398⁴ § 2 k.p.c.) jest wniosek o przyjęcie jej do rozpoznania i jego uzasadnienie. Spełnienie tego warunku prowadzi do uruchomienia procedury tzw. "przedsądu", w czasie którego badaniu podlegają wyłącznie enumeratywnie wymienione przesłanki z art. 398⁹ § 1 k.p.c.

Skarżący wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania opiera się na stwierdzeniu, że skarga jest oczywiście uzasadniona. Przystępując do oceny wniosku, nie sposób pominąć, że o ile dla uwzględnienia skargi kasacyjnej wystarczy, iż jej podstawa jest usprawiedliwiona, to dla jej przyjęcia do rozpoznania konieczne jest wykazanie kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego. Naruszenie powinno być oczywiste, widoczne *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (por.

postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 16 września 2003 r., IV CZ 100/03, LEX nr 82274; z dnia 17 marca 2016 r., II CSK 611/14, LEX nr 3525233). Dla uznania, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona nie jest zatem wystarczające twierdzenie skarżącego, że tak jest ani zarzucenie naruszenia przepisów postępowania i prawa materialnego w taki sam sposób, jak wykazano w podstawach skargi. Z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. wynika bowiem konieczność nie tylko powołania się na okoliczność, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, ale również wykazania, że przesłanka ta rzeczywiście zachodzi. Oznacza to, że skarżący musi wskazać, w czym wyraża się "oczywistość" zasadności skargi oraz podać argumenty wykazujące, że rzeczywiście skarga jest uzasadniona w sposób oczywisty. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi bowiem wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, czyli że jej zarzuty są zasadne "na pierwszy rzut oka" i w sposób oczywisty prowadzą do uznania zaskarżonego wyroku za błędny (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 20 stycznia 2016 r., II UK 2928/15, LEX nr 2026233).

Z analizy argumentów zawartych we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie wynika, że tak rozumiana przesłanka przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania została spełniona. Skarżący koncentruje się na wykazaniu oczywistości skargi przez odwołanie się zarówno do norm prawa procesowego, jak i materialnego. Taki zabieg sam w sobie nie jest wadliwy, lecz oznacza, że praktycznie każde pole aktywności Sądu drugiej instancji ulokowane w opozycji do stanowiska skarżącej uznawane jest za oczywiste naruszenie prawa.

W ocenie pozwanego organu rentowego Sąd Apelacyjny w sposób wadliwy ocenił zawierane z zainteresowanymi umowy, kwalifikując je jako umowy wykonywane w ramach prowadzonej przez każdego z nich działalności gospodarczej. Z ugruntowanego orzecznictwa Sądu Najwyższego wynika, że w sytuacji, gdy umowa zlecenia (oświadczenie usług) wykonywana jest w ramach prowadzonej działalności gospodarczej, tytułem objęcia obowiązkowymi ubezpieczeniami społecznymi jest wyłącznie działalność gospodarcza. Wprawdzie ustawa systemowa uznaje za odrębne tytuły (podstawy) podlegania ubezpieczeniom społecznym wykonywanie pracy na podstawie umowy zlecenia

(art. 6 ust. 1 pkt 4 ustawy systemowej) oraz w ramach pozarolniczej działalności gospodarczej (art. 6 ust. 1 pkt 5 tej ustawy), ale nie stanowi tytułu do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych umowa agencyjna, zlecenia lub inna o świadczenie usług, która wykonywana jest w ramach prowadzonej działalności gospodarczej. Umowa zlecenia (umowa o świadczenie usług), zawarta przez osobę prowadzącą pozarolniczą działalność gospodarczą, nie stanowi odrębnej podstawy (tytułu) podlegania ubezpieczeniom społecznym z umowy zlecenia, jeżeli przedmiot tej umowy jest taki sam, jak przedmiot prowadzonej działalności, co oznacza, że osoba ta podlega ubezpieczeniom tylko z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 14 września 2022 r., II USK 13/22, LEX nr 3487759). Podobnie w postanowieniu z dnia 25 stycznia 2023 r., II USK 28/22 (LEX nr 3519148) Sąd Najwyższy przyjął, że umowa zlecenia (umowa o świadczenie usług), zawarta przez osobę prowadzącą pozarolniczą działalność gospodarczą, nie stanowi odrębnej podstawy (tytułu) podlegania ubezpieczeniom społecznym od umowy zlecenia, jeżeli przedmiot tej umowy jest taki sam, jak przedmiot prowadzonej działalności, co oznacza, że osoba ta podlega ubezpieczeniom tylko z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej.

Takiej kwalifikacji nie wyklucza zawarcie umowy o współpracy tylko z jednym podmiotem mającej za przedmiot stałe wykonywanie tych samych czynności wynikających z zarejestrowanej działalności gospodarczej wykonawcy w ustalonych przez strony godzinach oraz zakresie prac określonym już na samym początku przez pracowników zamawiającego (art. 6 ust. 1 pkt 5 ustawy systemowej; por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 3 września 2020 r., II UK 367/18, OSNP 2021 nr 9, poz. 103; OSP 2022 nr 7-8, poz. 66, z glosą E. Kumor-Jezińskiej).

Wobec wykazania przez Sąd Apelacyjny w postępowaniu dowodowym (którego wynikami Sąd Najwyższy na mocy art. 398¹³ § 2 k.p.c. jest związany), że czynności wykonywane przez zainteresowanych wypełniały znamiona działalności gospodarczej, należy uznać, że twierdzenia organu rentowego stanowią w istocie polemikę ze stanowiskiem tego Sądu, mającą na celu przyjęcie przeciwnej tezy.

Nie znajdując podstaw do przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, Sąd Najwyższy na podstawie 398⁹ § 2 oraz art. 98 § 1 i 1¹ k.p.c. orzekł jak w sentencji.

(I.T.)

[ms]